

РАДА

газета політична, економічна і літературна

виходить щодня, окрім понеділків

Рік другий.

Адреса редакції і головної контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6.
біля Золотих воріт.

Телефон 1458.

Умови передплати на рік 1907:

3 приставкою і пересилкою, на рік 6 карб., на півроку 3 карб. 25 коп., на 3 міс. 1 карб. 75 коп., на 1 міс. 65 к., окремі № 4 коп.

За границю: на рік 11 карб., на півроку 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 коп., на 1 міс. 1 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.

За зміну адреси 30 коп.

Автори рукописів повинні подавати свої прізвища і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; близькі статі до друку негодяться, переходять в редакцію 3 місяці і видаються авторам із коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок поперед тексту, або за його міне платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платити за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз.

ЗАВТРА БЪГА

начало въ 1 ч. дня. 60-20

Въ воскресенье, 12 августа с.г. на ипподромъ Юго-Западн. О-ва поощренія Рыбисаго Коннозаводства 4.000 р. въ томъ числѣ Киевскій 3-хъ будеть разыграно призовъ на 1200 р. дѣтній призь общества въ

Начало въ 1 ч. дня.

Літній Театр Кулецького сада. Товариство Українських артистів під орудою **А. К. Саксаганського.**

У суботу 11 серпня (августа) „Диганка Аза“. Драма у 5 дѣях з сѣвами і танцями М. Старицького.
У п'ятницю 17 серпня беніфецій артистки С. В. Поповой „За двома зайцями“. Комедія з сѣвами і танцями у 4 дѣях М. Старицького. Вікети продаються. Беруть участь всѣ трупа.
Початок спектакля у 8½ годинъ веч.

У Катеринославі

можна передплатувати і купувати на роздріб газету „РАДА“ в книгарнях Лозиської Чучуна—Провісненіє на Проспекті.

С рими по 2 карб. 50 коп., 3 карб., 4 карб., 5 карб., 6 карб., 8 карб., 10 карб. і дорожчі.
Смичи по 40 коп., 50 коп., 75 коп., 1 карб. і дорожчі.
Гитари по 3 карб. 50 коп., 4 карб. 50 коп., 5 карб., 6 карб., 7 карб. 50 коп., 10 карб. і дорожчі.
Балабайи від 1 карб. 25 коп. і дорожчі.
Кларнети та флейти по 4 карб., 4 карб. 50 к., 5 карб., 6 карб. 50 к. і дорожчі.
Гармони російськ., італійськ. стровь однорадн. від 1 карб., двоєрадн. від 10 карб. трохрадн. від 25 карб. і дорожчі.
І вськи інші музичні струменти та все, що до них потрібно, в голо ному депозиті музичних струментів і нот.

Г. І. ПИДРЖИШЕК, у Києві, Хрещатик, № 58.

Вже вийшла з друку сьома книжка українського журналу

„Літературно-Науковий Вістник“

Зміст: Волод. Винниченко: Великий Молох (геса)—Олександр Грушевський: Сучасне українське письменство в його типових представниках (далі)—О. Юркевич: І так буває—Мих. Грушевський: Студії в економічній історії України—Іван Манжура: 8 неадекватних поєвів.—Михайло Жук: Дора. Оповідання.—Ів. Франко: Сердце віки і їх поет (далі)—Ф. Матушевський: Українська Громада в другій державній думі.—В. Палеєгородський: Пісня жидів.—С. Черкаський: Немає сил. Берштерне Берзон. Марі (кінаш)—Ів. Франко і Ф. Шерстюк: Новини в нашій літературі.—3 пересілки Пала Гроби: Із поезій Пали Амброзіуса.—Ф. Матушевський: 3 українського життя.—Михайло Лозиський: 3 австрійської України.—Бібліографія: Іван Димидора: Залиски Товариства імени Шевченка, наукова часопись присвячена перел всім українській історії, філології і етнографії, виходить під редакцією Михайла Грушевського. Рік XVI. Т. LXXII. 1907. Кн. III. с. Чкаленко. Розмова про мову, Київ, 1907, ст. 15. М. Грушевський—І. Боровський. Мефістофель в Гетевій Фавст і Лодифер в Валеровій Каїні. Проба їх олюції і характеристика. Тернопіль, 1907, ст. 48.—Ів. Франко: Т. Г. Шевченко. Кавказ. Соп. Холдний Яр і другі твори з коротким вступом від редакції.—Етюд на 1 дню. Сарєвську золотому від серденька широго. Жарт на 1 дню. Київ, 1907, ст. 51. Гр. Тремлі.—Чим школять нам євреї—за другими переказав Гр. Сьгобочаній. Київ, 1907, ст. 19. П. Сьфренов.—Александр Пивень. Нашимъ дитямъ на заовану. Москва 1907, ст. 61. с. Кн.

Передплата в Росії 6 руб., можна прислати аразу тільки 2 рублі, а потім прислати по 1 руб. 50 коп. три рази (разом, як на виплат, 6 руб. 50 коп.) і тоді з контори висилатимуть книжки від четвертої пошави, а перші дошлються, як оставша частина грошей буде прислана. Поодинокі книжки кошт. 75 к. За зміну адр. 30 к.

Редакція і головна контора: Київ, Прорізна, 20, кв. 3. (відчинена щодня від 2—5 год.).

Передплату приймає Головна контора (Прорізна № 20), а також контора „Рад“ (В. Підвальна, 6) і книгарня „Кіевскій Старини“ (Безаківська, 8). Книжки висилатимуться раз на місяць; хто надсилає передплату по виході книжки, дістає належні книжки при найближчій розсилці.

Видавець М. Грушевський. Редактор Ф. Красицький.

Вийшла нова брошура

проф. Мих. Грушевського.

Про українську мову

й українську справу.

(Статі з „РАДИ“ ціна 12 коп.)

Продається в книгарні „Кіевскій Старини“, можна діставати також через контору Літературно-Наукового Вістника.

Київ, 11 серпня 1907 р.

На сторінках нашої газети ми вже зазначали яке велике лихо насувається на нашу державу: ідуть заразом дві найліхші поєсті—халера і чума. Що-дня телеграф приносить все нові й де-далі, то сумніші звістки про те, як поширюється та забірають силу ці несподівані гості, а особливо одна з них—халера. Чимало людей вмерло вже наглою смертю, чимало їх ще й мусить вмерти,—бо боротьба з таким народнім лихом вимагає самих рішучих заходів і при тому таких, які б надходили не тільки від уряду, але—головним чином од самого громадянства. Бо тільки це—певний і єдиний спосіб, яким можливо перервати шлях хвороби, котру неможна припустити скорятися перед обов'язковими постановами. Тим більше, що малоосвічена людність, поміж якою переважно поєсть завше знаходить для себе багату здобичу, стане виконувати ті обов'язкові постанови, як і звичайно буває,—не „за совість, а за страх“.

Одначе, поки ж що, про таку справжню боротьбу з хворобою можна тільки марити, а справа не терпить. Через те неможна не вітати й тих заходів, яких вже тепер почали вживати по небезпешних на халеру губерніях, про що раз-у-раз сповіщають газети.

Зважаючи ж на те, що поєсть напевне не обмежитися тільки тими місцями, де вона вже виникла, а буде поширюватись далі,—нам здається, що і наші городські заклади мусять вже починати ті чи інші підготовлення, щоб як слід зустріти страшну гостю.

Київ завше приваблював величезну сиду прочан з різних місцевостей, а значить і з тих, де вже тепер почала виявлятися хвороба. Зважаючи ж на те, що прочанство взагалі побишується за часів народнього лиха: неврожаю, мору, заколоту і т. и.,—можна гадати, що цього року до Києва прибуде ще більше прочан, ніж за минулих років.

Але саме тепер наближається ще й велике свято—15 августа, до якого прочанські хвилі зростають надзвичайно.

Тим часом ми щось і досі нічого не чули про те, щоб наше міське самоуправління або земство розпочали хоч яку-небудь підготовчу роботу в цім напрямку.

Якось не віряться, що великий і культурний Київ може опинитись в такому занадто прикрому становищі, що тільки тоді наважиться впорядкувати справу боротьби з халерою, коли вона вже розпочне свою смертельну роботу!..

Про діяльність мариавітів.

Мариавітський рух виникнув в останні два роки, коли всі віри в державі дістали собі волю, скрізь росповсюжувати свою науку. Політичні події за ці два роки заворушили і католицьку віру. Коли стали ламати все старе в громадських справах, то вибухнув і потек релігійної боротьби крайшої частини польського духовенства „мариавітів“ з так званими „правовірними“ католиками, які міцно примаються за теплі „перезжитки“ старого. Віра мариавітів одривається од католицтва не тільки богословськими тезисами, а й соціальними думками, пристосованими до сьогочасних умов життя простого селянського люду. Мариавітський рух з перших днів страшенно поширився. Селянам ця віра дуже припала до серця. Оразу цілі села кидали стару віру і переходили до нової більш життєвої. Селяне побачили, що мариавіти не на словах проповідують християнську віру, але де в чому і сами ідуть по цьому шляху. Мариавітське духовенство дуже прихильно до народу, воно покідало розкішні ксьондзівські паллади (палаці), і переселилось у прості селянські хати з самими невеличкими засобами до життя. За релігійні потреби воно не бере десятків рублів, а виконання їх задаром. Братерське поведження мариавітів з хлопом ще більше прихильно люду до нової віри. Ксьондз, живучи разом з мужиками, був їх духовним батьком, приймаючи до серця всіх їх заводи, боліти і піддержуючи їх морально. До поступового громадянства мариавіти відносяться дуже прихильно; для них поступова партія не вороги народні, а навпаки, приятели його. Тут нема такої ворожечки, яка існує між католицьким духовенством і поступовими партиями. Наскільки католики відхилиють Євангеліє від хлота, настільки росповсюжують його серед селян мариавіти.

На протязі нещільних двох років мариавіти перенесли силу перепон і утисків з боку католиків. Вище духовенство назвало їх „еретиками“, а польська преса навіть зрадниками „обчизни“, описуючи їх як самих найогидніших членів суспільства. Ксьондз Седзьковський в Кокіті, звертаючись до народу, називав мариавітів: „злodingами, недолудками, поганцями і іншими ганебними словами. Але коли б такі нападки були тільки в промовах! Відомо іє протоколі, як ксьондзи робили озброєні напади на мариавітів. „Юлія Масаковська з Влояи бачала, як ко. Седзьковський їхав в юрбі народу на коні в фальшивими усами і чула, як про-

мовляв: „стріляй“ і сам перший стреляв, а за ним Темпінський обиватель та інші. (Viadomosci № 17 М-а). На місці зосталося багато ранених.

З газети „Pocieszanie“ бачимо, що помічники і фабриканти відмовляють посади мариавітам, на ксьондзів проповідують проти них хрестові походи, що „консерв. демократія“ робить напади на браунінгами, на ксьондзів мариавітів Сколимовського, Фурманька, коли останній йшов до слабого причастити його, і таких насильств сила. „Pocieszanie“ обурюється на клерикальну пресу, яка підкулена реакціонерами і ширить людоджерві вісти про мариавітів.

Можна собі уявити, скільки перенесли мариавіти, щоб тільки боронити незалежність переконань та вільність думок. Але такі напади не спинили їх руху; хрестові походи проти них, ще більше загартували дух, ще міцніше стали вони обстоювати свою віру. Побувшись костьолів, мариавіти заходились коло того, щоб збудувати власні дома молитви. Зараз вони мають готових уже ксьондзів 16, а будуться 7. Де мариавітів менше, чи де народ незамовний там будуються дерев'яні, чи кам'яні каплиці, куди народ сходиться в неділю, або у святе на Божу науку. Калиць таких мариавіти мають 26, окріч того, майже в кожному селі єсть домові каплиці, поставлені для того, щоб дати можливість селянству не відірватися дуже від роботи, а помолитись разом з ксьондзом мариавітом, вислухавши його науку, вертати знову до праці, а ксьондз, зробивши своє діло, їде далі. Таких каплиць єсть до сотні. Праця ксьондзів мариавітів велика, вони весь час справляють свої „пастирські обов'язки“ і ніколи бавити час у веселій кампанії, за картами і т. и. Се діяльність що до релігійної сторони, але мариавіти звертають велику увагу і на підняття добробуту селянина, на його освіту, на поступ громадянства. Своєю продуктивною культурною працею вони здобули собі немалу симпатію та пошану.

Ціма у ксьондзів мариавітів розкішних палаців, що коштують десятки тисяч карбованців, добутих від мужика, вони задовольняються двома кімнатками в крайшому раві, а замість палаців будують великі просвітні дома „oschroty“, де є місце для школи, зала для зібрань, захисток для бідних, казкі, дітей, бібліотеки, нічлежні кімнати, їдальня, де обідає разом з хлопом і ксьондз.

Таких парафіяльних домів збудовано 10, а до того, майже, при кожному костьолі є хата—приют. Дітей в школі учать також ремісництва, ткацтва, огородництва і т. и.

Останнім часами подано дуже багато прохань до адміністрації, про дозвіл на відкриття таких шкіл, бо мариавітам приходиться терпіти дуже великі утиски в польсько-католицьких школах.

Оттак то діяльність мариавітських ксьондзів, осміяних і зневажених польським інтелігентним суспільством та духовенством. Не можна не погодитися з листом ксьондза мариавіта, який каже: „Коли б правовірні католики“ хоч трохи порушили ті капітали, що зібрано з жертв та оплат бідного народу, то скільки можна було б збудувати „oschroty“ (просвітних домів), які піднесли б добробут краю“.

Познайомившись ближче з діяльністю мариавітів, не можна не спочувати їм, а тим більш, що завдання їх носять поступовий характер.

О. Д. Д—ий.

По Росії.

— Кабінет міністрів спочиває. Співробітник „Русь“, розмовляючи з якимсь бюрократом, спитав, чи працює тепер кабінет міністрів? Бюрократ, жартуючи, одповів: „рада міністрів на де-який час поїхала за границю і там обмірковує справи свого власного здоров'я“. Усіх міністрів восталося у Петербурзі 3—4. Спочивати поїхало більше, ніж восталося. І от через те, що на посаду державного контролєра не настановлено ще нікого, рада міністрів, як кажуть, не має „законного числа“. Як і слід було сподіватись, всі чутки про аміни в кабінеті не відповідають дійсності. Проїхала була така поголоска, що міністр торговлі Філософов не вернеться вже на службу після спочинку, але ж виявилось, що Філософов поїхав лічитись до Карлсбаду і любієвсько приїде назад. Никих нема причин для того, щоб він покинув службу: хіба що замодував. На

осій кабинет збереться весь до роботи. Державного контролєра до того часу буде настановлено. „Дотепні“ люде кажуть, що на цю посаду призначено буде товариша міністра доріг д. Вендріха. Тішу серед бюрократів трохи зворушив позов до казни одної заграничної парової фірми, на чолі якої стоїть барон Лорд. Справа почалася за перевозку війська в Далекого Сходу, після війни з японцями. Лорд взявся перевезти 40.000 солдатів. (Всіх треба було перевезти—128.000) і почав лагодитись до цього підприємства. Згодом він довідався, що за кожного солдата платитимуть йому до 125 карб. Тоді Лорд одмовився, бо його ціна була 160 карб. Через те, що підприємство з самого початку, не підісало було ніякої мови. Тепер Лорд подає позов на 2.300.000 карб., які він ніби втратив через комісію. Зважаючи на те, що справа дуже велика, правительством призначає для неї спеціальну комісію з представників різних відомств.

— Як петься в Росії горілка? В „Прав. Вістник“ надруковано, що за місяць іюня 1907 року в російській державі (Європейській та Азійській Росії) випродано казенної горілки—7.106.377 відер (більше, ніж за іюнь 1906 року на 774.837 відер). За шість місяців 1907 року, з першого январа по перше іюня, випродано: 39.887.324 відра (менше, ніж минулого року за цей самий час на 54.297 відер). За місяць іюня випродано горілки на 57.731.253 карб. (більше, ніж за цей такі місяць минулого року, на 6.337.069 карб.) а разом з 1 январа до 1-го іюля 1907 року—на 324.049.479 карб. (на 538.857 карб. менше, ніж 1906-го року).

— „Норма“ для євреїв. Міністерство народньої просвіти, як сповідає „Русское Слово“, повідомило ректорів, що норма для приймання євреїв до університетів цього року встановлена ось яка: для петербурзького та московського університетів—3 проц. для університетів, що стоять по за межами єврейської осілости—5 проц. та для університетів у межах осілости—10 проц.

— Образний лицар. Порт-Артурський „лианр“, генерал-лейтенант Гр. подав прокуророві петербурзького округного суду скаргу на співробітника газети „Русь“ д. Купчинського, в якій тягне Купчинського до суду за „договор“. Фок образився, що Купчинський в своїх статях написав у „Руси“, ніби він кавав солдатом подякувати жінці Стеселі за одлачу фортеці японцям.

— Видатки на залізні дороги. „Освѣд. Боро“ повідомляє, що міністерство доріг подало до ради міністрів для попереднього обміркування проект асигнування залізним дорогам грошей на п'ятиріччя—1908—12 років. Цей проект буде поданий до Державної Думи. Міністерство врахувало, що залізним дорогам на цей час треба дати: 922000 карб. на те, щоб прокласти другі колії; 7.945.000 карб.; щоб збудувати роз'їзди та блокировки; 11.920.000 карб., щоб поперевбудувати вакази; 2.652.000 карб., щоб краще освітлювати вакази; 8.363.000 карб., щоб поперивновити колії; 2.432.000 карб., щоб поробити більше помостів для ваги; 2.300.000 карб., щоб поробити кругові колії, де б завертались поїзди; 1.561.000 карб. на телеграф та на те, щоб установити краші зносини між станціями; 302.746.000 карб., щоб накупити нових вагонів та паровиків; 5.440.000 карб., щоб завести більшої сили вагони; 1.800.000 карб., щоб встановити торгові без перепинки; 59.950.000 карб., щоб прокласти нові рельси; 6.000.000 карб., щоб обгородити вакази; 20.000.000 карб. щоб збудувати квартири для служачих; 2.500.000 карб., щоб збудувати школи та лікарні для служачих; 15.000.000 карб., щоб задовольнити інші потреби служачих; 13.327.000 карб., щоб збільшити кошти залізнодорожньої адміністрації та на інші дрібні справи—255.805.000 карб.; разом на все—916.111.000 карб. Всі ці „реформи“ мається на думці обов'язково скінчити за 5 років (1908—1912).

— Жертви залізнодорожного страйку. „Русь“ подає відомості про те, скільки залізнодорожніх служачих потерпіло од загальноросійського залізнодорожного страйку. Рощитали за страйк: 39.195 чоловік. Прийняли знов на службу: 35.379 чоловік. Зосталося без служби до цього часу: 23.816 чоловік.

— „Совзвонні“ подальше. За замір убити графа Вітте (зробити вибух „показної машини“ в трубі його дому) потягнуто до суду 3 члени „союза русского народа“. Окрім цих людей до суду тянуть, як сповідають „Русск. Вѣд.“, що

** Пала Римський по однісі до сестри телеграфно, а прокиав П.

одного чорносотника, колишнього члена "союза".

— Нові вигадки. "О. Зап. Год." докладає, що правління виготовляє новий спосіб адміністративного виселення селян за аграрний заколот. Приговор про їх виселення складатиме сама селянська громада, але за участю повітової поліції. Звідтіля приговор йтиме до губернського селянського присутствія, а тоді вже на останнє затвердження до губернатора.

— Заробітки інженерам. "Русь" пише, що інженерів С. Максимову доручено виготовити в подробних проект сполучення Балтійського моря з Чорним водними каналами та річками.

— На зразок Белезцова. "Русь. Слово" повідомляє, що салдат Асвольберг, якого під вартою везли на воєнний суд з Соновця до Варшави, як політичного злочинця, вискочив з вагона візком головою вниз так саме, як колись Белезов, і втік. Вартовий стреляв, та не влучив. Зупинили побіг. Салдати пішли шукати звідка, але не знайшли.

— Бідняк політичних заслугів. У Євотайці політичні заслуги не хотіли брати по 2 карбованці казенної допомоги і послали телеграму астраханському губернаторові, щоб грошей давали їм стільки, скільки велять закон, установлений 7 люта 1907 року. (Рязь).

— Трати земства на халеру. "Возможное Слово" повідомляє, що самарське губернське земство витратило вже багато грошей на боротьбу з халерою. Що-місяця платяться лікарям та фершам—12.000 карб. жадуваних та 3.000 карб. на відводи. На заготовлені лікарства витрачено вже 10.000 карб.; на оборудованні 27 халерних бараків—32.400 карб.; на ремонт бараків—6.000 карб.; на друкування книжечок, листків, обов'язкових постанов та на інші друкарські видатки—2.000 карб.; на стражування лікарського персоналу—30.000 карб.; на все разом—95.400 карб. З цього обсягу витрат, що 50.000 карб. за допомоги, які просить земство з казни, не вистачить навіть на половину найпотрібніших видатків. Це тільки початок халери в самій самарській губернії, що ж буде, коли халера захопить більшість і поширяться далі?

— Чорносотенці рятують Росію. Курські чорносотенці, як повідомляє "Рязь", нагороджують доклад губернським земським збором, у якому радять зовсім скасувати ветеринарну організацію та економічний одділ у земстві.

3 життя партії.

— Товарищ (№ 339) подає звістку, що на проханні української с.-д. р. партії (співки) пустити її представника на щугутарський конгрес в соціал-демократичній виді ц. к. р. с.-д. р. п. близько

Вдосвіта.

Повість Т. Г. Ема.
Переклад з польського.
М. і З. Л. (Частина третя).
Злочинці—жертви. Хатався вже державний лад Турції, бо непевне вже життя такої держави, якої піддані так різко і сурово думують. Така різкість у поглядах людей на правду і неправду показує, що грунт під державним будинком розсовується.
Покаравши на смерть трьох безвечерних людей, турецький уряд хотів валляти болгарів, але не так сталося: болгар не злякалися, а тільки обурилися і дивлячись тепер турки на християн, а християне на турків, як на ворогів. Не було б такого, коли б Станка були виділені і дозволяли йому вернутись до старого діла у школу. Та уряд турецький, хотівши залакати болгарів, не зробив того.
— Пощахи!.. пощахи!..
— Оце християне стали покірні! заздала собі турки.
— Але християне не спокірнілі, тільки прихилили.
Правда, перелякалися деякі поважніші та заможні, яким при турецьких порядках було добре жити. До таких належав батько Іленки. Смерть Станки гнітила його совість, але причину тієї смерті він брав не на себе, а складав на той рух серед болгарів, який почався і виріс за його пам'яті. Станко, по думці хаджі Христа, загинув через той рух. І сам хаджі потерпів лиха від того руху, бо досидів у тюрмі. Хіба ж він не мав кайданів на ногах і руках? хіба ж не стратив чотириста меджидів?..
Мала зібратись громадська рада, до якої і він належав. Засідали у тій раді і турки, і християне, і жиди, яких вибирали у раду й громади. Без вибору засідали у раді лиш духовні особи: турецькі муфті, священники православні і рабин жидівський. У тій раді всі були рівні; такий був закон, але насправді було не так. Голоси християнські і жидівські покорялись турецьким, бо їх була сила, їх було і право. Хоч християни та жиди було більше у раді, але перевагу брали турки і вся рада мовчала їм коритись. Корились і думали, що радять, але радили не вони.
На таку раду збирався йти хаджі Христо. Повинна вона була зібратись у

стві голосів постановив допустити делегатів співки в с.-д. виділі. Питання ж про кількість делегатів, а також про їх право на рішення, чи дорадчий голос мусить бути рішено на місці (в Шугутарті).

До неї звістки слід додати, що вона змішує дві цілком самостійні організації—укр. с.-д. р. ц. і "український союз" (співка)—рос. с.-д. р. п. В даному разі річ іде, очевидно, про укр. с.-д. р. п. і співка даремно прилетена суди. Як у нас уже сівішалося, делегати укр. с.-д. р. п. вступають в загально-російській соц.-дем. видлі з рішучим голосом і тільки питання про кількість рішучих голосів буде розгляне на самому конгресі делегатами обох партій. Таким чином і в цьому пункті про те, що на конгресі буде йти розмова і про рішення, чи дорадчий голос для делегатів укр. с.-д. р. п.—відомості "Товарища" неправдиві.
— В сентябрі місяці в Вашингтоні в день відкриття пам'ятника Г. Костюкові відбудеться загально-польський з'їзд усіх польських партій. (Русь).

По Україні.

— У Києві. Воєнний суд. 9 августа в кийвському воєнно-окружному суді по явля була розбиратися справа рядового 73 піхотного кримського полка Остапа Кучевського, якого обвинувачують в розбійному нападі на будинок Крижановського. Справу довелось одламати, бо обвинувачений 7 августа утік з головної кийвської військової гауптвахти.

— Адміністративна кара. З наказу кийвського губернатора редактора "Ради", М. Павловського за надруковувану в ч. 174 газети статтю "Ще одне пояснення" општрафвано в 100 карб. з заміною арештом на два тижні.

— З наказу кийвського губернатора "Кіевську Мисль" општрафвано в 300 карб. за вилучення матеріалів з кийвського банку привацних на продаж 10 земельних частин в 1,600 десятинах, за які селяне не внесли строків платежів. Торги призначено на 23 ноябрі.

— Нова жіноча школа. В зв'язку з висхідним лікарсько-педагогічними курсами "Мать и дитя" приват-доцент кийвського університета А. Карницького, одкривається в сентябрі місяці жіноча середня школа Лефрансуа-Карницького по програмі урядових міністерських гімназій.

— Відозва "союза русского народа". Предсідатель "губернської управи объединенного русского народа" Гневущев зараз розсилає відозви з проханням жертвувати на передвиборну боротьбу з евреями та їх прихильниками. По рахунках Гневущева на цю боротьбу треба буде витратити коло 5000 карб.

— Народа. На 14 августа губерньська управа по справах земського хазяйства

скликає на раду земських лікарів кийвської губернії, щоб обміркувати, які заходи треба ужити проти халери.

— Халера. На Вознесенському спуску в домі № 21 заслабла міщанка Настя Паничова; думають, що вона заслабла на халеру. Слабу зараз же одправлено в Олександрівську лікарню. З наказу санітарного догляду в помешканню, де жила слаба, зроблено дезинфекцію і спалено всі речі, до яких вона торкалася.

— Під суд. Поліцейський пристава луганського участка Зеленька тягнуть до суду по част. 47 ст. кримського закону.

— Вісти з університету. 1 сентября на всіх факультетах почнуть іспити. Студенти юридичного факультета, які хочуть тепер скласти іспити, можуть записуватись в групи з 17 августа, по понеділках, середях і п'ятницях, з 12 до 12 1/2 год. дня, в будинку університета.

— В політехнічному інституті. На другий день після козакрунних іспитів в інституті починаються переводні іспити для студентів всіх семестрів і одділів; іспити будуть тягтись з 21 августа до 1-го сентябрю. Для студентів 4 курса сільсько-хазяйського одділу назначено також і випускні іспити, які мають відбутись між 25 августа й 10 сентябрю.

— З Київщини. Убивство. 1 августа в м. Ходоркові, сквирського повіту, селянин Трхим Кравчук зарізав під п'яну руку другого селянина Миколу Гривовського. З приводу цього тепер робиться слідство. (Од власн. кор.)

— Урожай в таращанському повіті. Урожай озимини в таращанському повіті нижче середнього. Найкраще зарилося в селах: Кислівці, Черніні, Потоках і Пальсному, де середній урожай за десятиліття напівсянських ланях 3—6 кіп, з умолотом 4—7 пудів з копи; на селянських землях урожай значно гірший. В інших селах, напр., Северинівці, Автошівці, Дубівці, Саварці, урожай зовсім низький, на десятині ставало 2—3 коп. з умолотом 3—4 пуди з копи.

— Ярові посіви удались дуже добре: вивса та ячменю на десятині стає 12—20 кіп з умолотом більше 10 пудів з копи. Ранні прося та гречки теж дуже гарні, а пізні трохи припалило. (Од власн. кор.)

— З Волині. Недостача шмів. 5 августа закінчався прийом учениць в жіноцьку єврейську школу. Подано було більше 250 прохань; прийнято в школу тільки 38 дівчат. Для 200 душ єврейських дітей двері школи заперто; на це місце єврейське громадянство чомусь не звертає ніякої уваги і не робить ніяких заходів; щоб заловольнити великий шкільний голод своїх дітей. (В. Вол.)

— З Поділля. Селянський самосуд. Селяне с. Василівки, винницького повіту, пими днями розсправлялись з своїми злодіями. Одного дня в 12 годін ночі задзвонили на гвалт, це був знак для сі-

брання селян Швидко зібрався великий натовп до 400 чоловік. Було приведено сюди тих, на кого думали селяне, що вони злодії, але прибіг священник і умовав натовп розійтись по хатах. Другого дня селяне знову зібрались й почали бити злодіїв і всіх тих, що не хотіли бити злодіїв. Де-кіляка чоловік убито на місці, а інших так побито, що довелося одвезти їх в лікарню. (Под.)

— Ліквідація земельного фонду. З 30-го люта в Жмеринці (на Поділлі) почали відбудуватись засідання тимчасового одділу ради селянського банку при участі члена ради Враського, тимчасового подільського губернатора, всіх предводителів дворянства, членів землеустроїтельних комісій і подільського одділу селянського банку. Цей з'їзд має обміркувати питання про ліквідацію земель, куплених селянським банком на Поділлі. (Под.)

— Агітація "союзників". Акцизним чиновникам подільської губернії "союз" руссакого народа розсилає в копіях свою відозву до управиляк акцизом Христофора, на якій він написав, що він не заборояє акцизним чиновникам записуватись членами "союза". (В. Ж.)

— З Полтавщини. З с. Демон, золотонішського повіту цю весною виселилося в омський повіт (в Сибірі) одиннадцять сімей в числі 95 душ. Невеселі звістки йдуть од них до односельчан, але все ж таки на весну знову багато людей з села збирається помандрувати в чужі краї; гонять їх з рідного села голод та неурожай. (Од власн. кор.)

— З Харьківщини. Землеустроїт. комісія. 8 августа відбулось засідання харьківської повітової землеустроїтельної комісії. На цьому засіданні обміркувалися проекти ліквідації маєтків: "Должиків" кня. Голициних і "Рогань" Шидловського. В маєтку "Должиків" 2,042 десятинах, куплений він за 408,000 карб., а в маєтку "Рогань" 1240 десятинах і куплено його за 319,500 карб. Вся цю землю поділено на хуторні частки од 4 до 9 десятинах. (Утро.)

— В ахтирському повіті на народню прощу в 1907 р. земство витратило 45,143 карб. 68 коп. земських грошей. (Южн. Кр.)

— Засідання купяньської земської управи призначено на 17 августа. На цьому засіданні будуть обміркуватись такі питання: 1) вибори виставочного комітету до виставки, яка відбудеться в г. Купяньській 5—8 сентября 1907 р. 2) доклад про заведення купяньської земської каси дрібного кредиту, 3) обрахунок на 1908 р. по економічній частині. (Утро.)

— З Катеринославщини. Агітація. По станціях катеринославської залізничної ширини відозва "каедрі Ісаакієвського собора", в якій нагадуються слова, сказані Царем 18 января депутатаці шугутарського повіту, курської губернії, та 2)

відозва генерала Богдановича під заголовком "По явль Царской". (Сег.)
— З'їзд горнопромисловців. На 15 ноябрю цього року призначено в Катеринославі ХХХІІ з'їзд горнопромисловців південної Росії. (Придн. Кр.)

— З Херсонщини. Народа. Пими днями в Одесі відбулась нарада представників великих професіональних товариств торгово-промислових служажих. В цій нараді брали участь представники 10 губернських і інших великих городів. Народа, скликана з ініціатииви представників кийвського товариства, між іншим признала потрібним скасувати для кожної губернії окремо конференції представників служажих в торгово-промислових закладах для підготовки матеріалів для південної єврейської конференції та всеоросійської з'їзду торгово-промислових служажих, а також для висненія й рішення місцевих питань. (В. Ж.)

— В Одесі повішено 7 августа міщанина Лябарського, якого обвинувачували за належність до воєнної організації с.-р. (Тов.)

До виборів у третю Державну Думу.

До виборців прав робітників.

В № 174 "Ради" було надруковано статю про те, що поясненням міністра внутрішніх справ 42 статі виборчого закону позбавлено буде виборчих прав не тільки московських робітників. Можна було, очевидно, сподіватись, що міністерське пояснення буде поширено на всю державу. Але згодом вийшло, що це пояснення зроблено спеціально для Москви, та для декількох інших городів. Місцева наша адміністрація з цього приводу звернулася за вказівками до вищого начальства. Коли од нього прийде відповідь, ми сповістимо своїх читачів.

— Виборці—небіжчики. В списки виборців по з'їзду дрібних земських власників кийвського повіту занесено декілька осіб, що уже давно помірали. Кийвська повітова по справах земського хазяйства управа звернулася в повітову по справах виборів комісію з проханямм викреслити шість таких небіжчиків з виборчих списків. Про це ж подають звістки в комісію і де-хто з приватних осіб; один виборець звертає увагу комісії на те, що в спискові повноцензовий земських власників записано професора І. Казанцова, який помер уже більше десяти років тому.

— Списки виборців сивирського повіту пими днями уже опубліковано. Великих земельних власників, що мають право брати участь у виборах, всього 81, з них 28 руських і 53 поляки. Дрібних

мове:

— Зрозуміть чи ні—це однаково. Я розкажу їм про всю справу і вони пристануть, піднімуться всі, це й припечкають.
— Гм... озвався Петро. Але а цієї записки написати не зумію.
— Як? здивувався хаджі Христо. Ти, вчений, не зумієш?

— Ні, загадай кривеві поштити роботи, або шевцю—одежу. Чи помієш? Так і я не зумію, бо не вчився писати такі записки.
Хаджі Христо задумався. Він, здавалося, повірив доказові Петра. Похитавши головою і розвівши руками безнадійно, він спитав:
— Що ж тепер робити?
— Йди на громадську раду так, без записки, розкажи людям, що думаєш, і коли громада на твою думку пристане, то маеш там писаря, нехай він напише, що хочете, по турецьки, як слід, і так буде краще, ніж коли б, я написав.

— Хіба, що так, погодився хаджі Христо. Він почав доказувати Петрові, що власне тепер така записка потрібна, бо турецький уряд, роздратований тепер війною з Сербією, звисткою про замір Росії допомогти сербам і болгарам, нарешті останнього політичного справу, що скінчилась смертю Станки.
— Станка, я чув, озвався Петро, не засудили б на смерть, коли б не якась збірка у саду...
— Еге... збірка, у мене в саду.
— Хто ж про неї писав?..
— Я виклавав... Був там Станко, Стоян і ще якийсь царубчак.
— Хіба ж, хаджі, совість твою дозволяла їй видати? спитав Петро.
— Совість? обурився хаджі Христо. Коли їм совість дозволяла збиратись у мене в саду, то моя совість дозволяє видати їх. Через них мене обвинувачували, через Стояна посадили у тюрму, а коли б я їх не видав, то ще зіслали б мене в Акру.

Петро мовчав. Хаджі Христо поспів ще трохи, поговорив і пішов до дому. Після батька прийшла дочка. Девка ця со була у баби Мокри, як коли, то й по двічі на день і всякий раз питала, чи нема яких звісток від "них". "Вони"—це був Стоян і Нікола. Спершу звісток не було довго; потім довідалися, що "вони" щасливо перебрались у Румунію. Петро задумав похитати в Бухарешт, але треба було переждати трохи часу і придумати яку причину, щоб не звертати на себе уваги турецького уряду. Про цю подорож вмісне й прийшла довідатись Іленка.

Він вітхнув важко і кавав далі:
— За Станком я трохи до непакавав. Через Стояна скільки натерпівся! Станка що згубило? Школа. Стоян чому покинув роботу і збився в пулі? Через науку. З тих усіх, що пропали через школу та науку, ти один тільки не пропав! Отже ти й напиши таку записку, а коли паша її прочитає і дізнається, що ти писав, він буде прихильним оком на тебе дивитись і не забуде про тебе.

Петро задумався. До такої безглуздої справи він не міг прихилитись, але, з другого боку, не хотів робити собі ворога з хаджі Христа, бо ним можна було б колос покорикуватись. А хаджі Христо кавав далі:

— Бачиш: коли б султан прийняв таку записку і звелів позакривати всі школи та читальні, у нашій громаді і знов настав би спокій і лад. А той спокій потрібний і мені, і тобі більш, ніж кому іншому: мені—бо я вже старий, тобі—бо ти молодий! Міркуй: я не забереу з собою у землю добра, яке мені Бог поміг набирати, все що маю, і дочку єдину яку хотів би віддати у певні руки, щоб знав, що моя праця і моя дитина не пропадуть марно. Розумієш? А хіба ж це можливо, коли у нас нема спокую і ладу?

Петро зрозумів, на що хаджі Христо натякав, кажучи, що покій потрібний йому, старому, і Петрові молодому, і чому згадав про Іленку.
Він мовчав, чекаючи, що скаже далі старий.
— Так ось, щоб завести у нас спокій який дуже потрібний і мені, і тобі, і всім купцям і ремесникам і селянам, всьому народові нашому—визьмісь за це діло, напиши таку записку, яко мога коае.

Петро здвигнув бровами, похитав головою і озвався:
— Хоч би й хотів—не аможу.
— Ну? здивувався хаджі.
— Не зумію.
— Не може бути.
— Може бути.
— Ти ж пишеш.
— Пашу по болгарськи, по російськи, по французьки, по німецьки, але не по турецьки.

— Добре! скрикнув хаджі Христо. Напиши по французьки, зрозуміє і паша і султан.
— Чи не має бути записка від тебе, хаджі? — Ні, від паша громади.
— А хіба громада пристає на те? Хіба громада зрозуміє, що а нашушу по французьки?
Хаджі Христо задумався і згодом про-

— Коли ж? спитала вона.
— Як тільки буде можна, відмовив Петро.
— Вже я два тижні чую це...
— Невжеж ти хочеш, щоб мене зараз арештували турки, як тільки вернусь звідтіля?
— Ой, ні! жахнулася дівчина, дивлячись на Петра.
— То потерпи трохи, озвався він.
— Буду вже терпіти, буду...
А хаджі Христо на зібранні ради громадської виступив вперед і попросив слова. Болгари майже ніколи не сміли промовляти прилюдно на зібранні громади і виступ хаджі Христа здивував турків. Вони переглянулись, здивались плечима, а один озвався:
— Коли вже райа, (невірний) починає промовляти на раді, то нам, хіба й приходить сюди не треба.
Векіль, що заступаючи пашу, був толовою ради, дав голос хаджі Христові.
— Що ж ти нам скажеш? спитав він.
— Я маю сказати, почав хаджі Христо, що причина нашого несчастья, всіх наших злиднів є освіта.
— Що далі? спитав векіль.
— Нащо нам школи й читальні, на що нам ближні й газети?
— Добре, добре! озвався голоси турків.
— Нащо нам люди з заграничною освітою? кавав далі хаджі Христо.
— Правда, свята правда, гомоніли турки.
— Отже напишімо до падишаха, подорож його Боже на довгі літа—напишімо таку записку, що ми найвірнопідданіше просимо його, щоб звелів приказати школи й читальні всі позачинити, книжки й газети поалити і хлопців болгарських за кордон у науку не посылати. Таким чином настане у нас знов спокій і лад такий, який був до тих, доки ми не знали ніякої науки. Нехай писарь напише таку записку, а ми підпишемо її прикладом печатки, і пошлемо до паші, прохаючи, щоб він подав її падишахові. І нехай паш, бідих християн, найшредивіший, наймогутнійший, наймудрійший, найяснійший і найсправедливіший наш падишах вирітує від освіти і захистить від неї, як захищає квочка курчат від шулика.
— Добре, добре! звідусіль озвався турки.
— Правда, правда! казали жиди і християне.

А що всі одногласно пристали на таку думку, то векіль звелів писареві написати записку, якої бакала вся громада. Лиш один з турків, обурившись, що

* Див. "Рада" № 179.

яка, якого згаданий комітет має на думці видати в честь Герцена.

Проф. М. Грушевського, організація українських учителів в Канаді вибрала своїм почесним членом.

В музеевському історичному музеї швидко постане наперекор організації однієї російської революції. Зібрано вже велику кількість революційної літератури, вибухового апарату, плянів, малюнків і т. п.

В урядовій польській газеті "Варшавський Дзвіник" уміщено в перекладі з української мови оповідання: "Дівчина Чарівниця".

Театр і музика.

П. К. Саксаганський в ролі Шворня. ("В літню ніч" драма Горчинського).

8 серпня трупна Саксаганського виставляла драму "В літню ніч". Співнялося на ній ми не будемо. Тема стара.

Розроблялась вона і в російській літературі, і в польській, і в українській. Правда, перша і друга дія до появи на сцену Шворня (Саксаганського) скомпонована в дуже наївних тонах.

З кінця другої дії могутній талан Панаса Карповича Саксаганського стискає в своїх міцних обіймах серце глядача.

Автор пієси десь зникає. Постаті інших діячів особа байдуже, не дивлячись на те, що всі артисти грають розумно, видержано, стійко. Кожний розуміє свою роль. Дає те, що дав сам автор. А дав він на жалю дуже мало, щоб пітиком задовольнити естетичні вимоги й згаду психологічної правди сучасного глядача.

З'являється на сцену П. Саксаганський і глядач забуває і про автора, і про решту артистів. Талан артиста стійким поривом своєї творчої сили ставить своє право на місце права автора: творити психологію пошукати, страсти, демонічну силу його.

Творчий процес артиста Саксаганського врізається в психологію розбитого панського ласкою життя Шворня. Самий процес творчості ширяться, ситає в глибоку глибину людської душі. В театрі повна гармонія. Серця глядача і артиста б'ються в унісон.

Ми були цього ввчора "рабами" Панаса Карповича. І глибоко вдячні йому за це "рабство". Можна прочитати том праці поважних професорів про психологію творчого процесу. Але з них не довідаєшся про те, що таке справді цей творчий процес в такій мірі, як ми цього разу довідалися.

Саксаганський заставив нас вкупі з собою пройти крізь очищаючий огонь і муки творчості, її (творчості) таємничої, чаруючої краси. Такі хвилини—незабутні. Їх враження—лишаються на довшо.

Автор Горчинський тільки натякнув Саксаганському психологію Шворня в своїй пієсі. По його думці виходить, що "запах липи, спів соловейка, місяць та зорі тремтять" сприймалися до "падіння" Ягни. А талан Панаса Карповича "возстановляє правду життя". І глядач бачить, що не "запах липи, спів соловейка", "первопричина падіння" а "Хата", з якої пряди пана вигнав Ягну за борг і хпнув її в горниці ясновельможного пана. Причина "падіння" той принцип рабства, що лежить в сучасному капіталістичному ладі, як його підстава, і який дає безмежну власть людині над людиною, а властиво "сріблугу" над людиною. І скільки б д. Горчинський не повторював Leitmotiv пієси: "запах липи, соловейка, зорі, місяць, чарівна ніченька..."—його не буде чути.

Горько давненько рабство життя! Давненько ті червонці, що "пан ласкавий" шпурляє на стіл в кімнати Шворнев (друга дія), як "гостинень", як свою ласку. Давненько розбита доля Ягни. А глядач бачить, як серце Шворня (3 дія) обернулось од червоної і панської ласки в чорний камінь, в крем'яну скелю. Криця нещастя невпинно б'є в цей крем'яний. Іскри падають то коханям до Ягни, то огню помсти!.. А в душі глядача зростає ненависть до цих "ласкавих" добродіїв. Пробуджається жага боротьби за кращу долю людей!.. За гармонію життя!

Слава могутній силі великого талану.

Ів. Личко.

Трупна Миколи Садовського, що грає тепер у Катеринославі, включила в репертуар оперу "Катерина". Роль Катерини співає в трупні артистка Діброва. М. Заньковецька, після літнього спочивка, знов почала грати в трупні.

Трупна Чернова, що грає зараз у Лубних, виставляючи мішанину українських пієс з московськими, вийде в Хорол, а звідти в Кременчук. Спробувала була трупна поставити "Суету", але тільки скалічила пієсу.

Як повідомляє "Русь", 15 августа в Ермоловському театрі (в Сестрорязькому) українська артистка А. І. Решетнікова-Булакова удаштовує на користь "Прямі Помочи" українську виставу, в якій будуть брати участь українські артисти: Бурлаченко, Галявда, Діжа, Ковальченко та ін. Буде виставлено "Наташку Полтаву" й "Буващину".

Дописи.

Лубні. В неділю 5 серпня в Лубних відбулося надзвичайне свято місцевих монархистів (не союзників) з приводу посвячення збудованого для продажу газет та книжок кіоску. Базарну площу—де поставлено сей кіоск—увесь час посвящали вартував одряд козаків і сила поліцаїв та стражників. На посвященні було все лубенське духовенство на чолі з полтавським архиреем, якого теж вартував особисто одряд інгушів та урядник. Оповідки про це урочисте свято були розповсюжені майже по всіх закутках міста, але людей збиралося зовсім мало, а коли тільки духовенство зійшло, то й ті, що були, зараз-же почали розходитися. Се наших монархистів страшенно розлютувало.

Цього дня (5 августа) трупна Чернова хотіла дати денну виставу, але монархисти з союзниками (люде свої) почали вимагати собі половину збору з цієї вистави. Тоді артисти залишили зовсім думку про виставу, аби не давати грошей союзникам; вистави не було. Так чорносотенці й не поживилися.

Кролевець (на Чернігівщині). 27 люля у нас трапилось така подія. Біля чотирьох годин ввечері в саду "на Загребелі" було знайдено труп купецького сина Н. М. Котлярова, який зависів на вербі. Біля верби лежало палто небижчика й у кешені того палта була знайдена записка, з якої видно, що д. Котляров скінчав своє життя самогубством через різні нещастя, які часто траплялися у нього в сім'ї. Мім нішим, як видно з листа, головною причиною, що довела Котлярова до смерті, були непорозуміння з матір'ю і за спадківщини.

"Обдбайте мою дівчину"—написано в листі—і дай Біг, щоб ваші онуки також радовалися та й померли такою ж смертю". Ше раніш в році 1904 небижчик наважувався отруїтися через непорозуміння з жінкою, з якою він хотів був розвестися,—але, дякуючи зачасній лікарській допомозі, його не допустили заповідати собі смерті. Помершому Котлярову було 34 роки.

М. Копайгород, могилівського повіту. Грабінки та напади, малі і великі,—наше помістє, все більшають і більшають в нашій околиці. Суспільство зтероризоване. Ввечері бояться йхати в сусіднє село, вийти з хати. Цими днями обкрадено три церкви і костілка. В Мальчицях та Обухові вчорні забрали з церкви золоті речі та по кількох надіяють карбованців грошей. В Мартинівці—не встигла забрати нічого, бо оком випадково побачив злодій і счинив галас. Злочинців нігде не зловлено. Що взято в мальківцеській костілки—ше не звістко. Не що давно двоє злощинців-хлопців вдерли гроші у дядька-селянина з с. Мальківцєв. Селянин йшов з вазалку в місто, коли його дгнав хлопець міщанин. Порівнявшись з селянином, хлопець запитав його, куди він йде, і почувши, що в Копайгород на ярмарку, попросився йти разом. Через кілька хвилин їх дгнав другий хлопець, старший, і запитав—чи не здибали вона гурта свиней. Почувши, що не здибали—побіг далі. Через кілька сажнів хлопець, що йшов з селянином,—зигнувся і підняв гаманець. Зрадівши, він почав кликати селянина піти в лісок поділитися грошми. Селянин дуже не хотів зразу йти—а потім спокуюся. Тільки що вони відійшли трохи в бік—як побігав той хлопець, що поминув їх і питає чи не найшли вони грошей. Хлопець, що найшов—мовчить, селянин відмовляється. Тоді він почав прохати показати, що в них є в кешені—мої каже—гроші під номером: я пізнаю. Селянин не довго думавши дістав з кешені своїх 24 карбованці, тай показав. На, мов, дивись—в мене всього 24 карбованці. Не встиг він показати, як хлопець, у котрого бунім провали гроші, схопив селянина гроші і обидва шахраї почали тікати. Одного хлопця зловили люде, що робили в полі. Цього селянина привів на вазкал. А другий сам прийшов туди ж, його пізнав селянин, але він зразу відмьсявся, а потім згодився повернути крадені гроші. Яндаря на станції не було і селянин мусів весь день вартувати злочинця. Нарешті, боячись за свої "кривні" гроші, він згодився був увільнити злочинця, одержавши від них свої гроші. Та публіка, що була до поїзду, уловила його віддати злочинця поліції.

С. Демни золотонішського повіту (на Полтавщині). Не зважаючи на те, що од колишніх свобод тепер уже мало що залишилося, не можна обминути цієї переімени, яка помічається в поглядях і настрої нашого селянства. Люде стали значно свідоміші, більш цікавляться всякими загальними справами, їхні громадські світогляд значно поширшали. Взяти хоча-б на увагу те, що в році 1905 в наше село поїхали тільки такі часописи, як "Сельскій Вєстник", "Русское Чтеніє" та різні листки на вивець сучасних, почавських летючок, які тільки замазували очі й без того мало, видаючим людям. Та признаться, й ними мало хто цікавився. Тепер же зовсім не те. Кожного почтового дня парубки й діти селяне набиваються до зборні й страшенно цікавляться знати про всі новини, які подаються в газетах. Разом з тим прокидається й інтерес до своєї рідної мови; купують українські

книжки. Дивити парубки іноді почали передплачувати цього року такі часописи: "Рідний Край", за яким тепер дуже жалкують, що він припинився; "Раду", "Літературно Науковий Вєстник". А з російських: "Народний учитель", "Народное Слово", "Вєстник Знанія", "Народний Университет", "С.-Петербург". З українських книжок можна часто побачити "Кобзаря", Твори Драгоманова і т. п. Всі селяне дуже цікавляться Думою й хоча вже не покладають на неї таких надій, як раніш, а проте, й не зовсім у ній зневірилися. Все таки, поки є Дума, якось немов легше живеться й на селі.

БІРЖА.

Table with financial data for the Bourse, including exchange rates and prices for various goods like flour, oil, and sugar.

ДАЧНІ ПОЇЗДИ.

Table showing train schedules for dachnaya (summer) trains, including departure and arrival times for various routes.

Залізничні поїзди.

Table showing railway train schedules, including departure and arrival times for various routes and stations.

Table with additional railway information, possibly related to the previous table, including station names and routes.

Table with shipping information, including destinations like Rostov, Sevastopol, and prices for various services.

Пароходи товариств.

Товариство Пароходства на Дніпрі та його притоках і "2-е Пароходне Товариство на Дніпрі та його притоках" з початку навігації, до нової зміни, будуть пускати пасажирні пароходи в такі години:

Table listing passenger ship schedules, including ship names, routes, and departure times.

Редактор М. Павловський.

Видавець Є. Чиналенко.

ОПОВІСТКИ.

Студ. Университета коштує декільк. Згод за кват. й харчі. Адреса: "РАДА" в Хоролі.

Бандура і гитара. ПРОДАЮТЬСЯ Вознесенський сп 6, кв. 3.

Українська школа. Перший рік ГРАМАТКА. Склад Г. Неволовський. Читання, Писання. Ціот. Ціна 25 коп.

На користь т-ва "ПРОСВІТА" у Києві. Вийшла з друку 1 серія листовних карток з портретами українських письменників і діячів.

Відео досвідчених українських коректорів бере всяку коректуру роботу. Бюро відповідає за точний український загальний правопис. Робота виконується швидко і бездоганно.

Приймається передплата на рік 1907 НА СЕЛЯНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК. "Світова Зірниця" з помісяшним додатком для дітей.

Українське видавництво "РАНОК". Вийшла з друку книжки: 1. "Рай і поступ", М. Драгоманова, 3 видання. 2. "Автономія і цілість держави", Піменовий, перекл. Ол. Коваленка.

Вийшла з друку книжки: 1. "Рай і поступ", М. Драгоманова, 3 видання. 2. "Автономія і цілість держави", Піменовий, перекл. Ол. Коваленка.

Продаються в Київі, в книгарнях: 1) "Л. Ізидоровського", Хрещатий 29. 2) "С. Іванова і Ко", Фундуклейська. 3) "України" ("Київської Старини"), Безаківська 8.

Товариство "ПРОСВІТА" у Києві. Вийшла з друку нова брошура "Про грім та блискавку" написав Б. Грінченко. Ціна 4 коп.

"Нова Громада" за рік 1906. Окремі книжки по 30 к., з пересилкою 35 коп.

Ціна з пересилкою 3 р. 50 к. Адресувати: Київ, контора газети "РАДА" В. Підвалні, 6.

Видавництво "ВІК" випустило нові книжки:

- 1. В. Винниченка "Діагномія", драматичні картини. Ц. 50 коп.
2. В. Винниченка "Краса і сила", оповідання. Ц. 1 р. 50 коп. на кращ. пап. 2 руб.
3. Б. Грінченка—"Граматка". Ц. 15 к.
4. А. Коваленка—"Українські цісні з нотами", 3-тя сотня. Ц. 20 коп.

Г. І. МАРКЕВИЧА у Полтаві. О. Базилевич. Рідна мова. Укр. букварь (54 малюнків). 1907 р. 20 коп.

На складі у київтарі: КОБЗАРЬ Т. Шевченка. Нове повне видання (Сб. 1907 р. У розкритій оправі—2 р. 25 коп. (Зостаєсь небагато примірників). 10—1